12. september 2022

Frumvarp til fjárlaga 2023

Stjórnarráð Íslands
Fjármála- og efnahagsráðuneytið

Fjárlögin í hnotskurn

Styrkur ríkissjóðs endurheimtur

Halli minnkar áfram og skuldahlutfall hættir að hækka

Verðbólga lækkuð

Ríkisfjármálum beitt markvisst gegn þenslu og verðbólgu

Vörður staðinn um heimilin

Viðkvæmir hópar varðir fyrir áhrifum verðbólgunnar

Áframhaldandi lífskjarasókn

Áfram byggt undir verðmætasköpun með fjárfestingum og traustri hagstjórn

Kraftmikil uppsveifla

Efnahagshorfur eru enn bjartar þrátt fyrir áskoranir á alþjóðasviðinu – og miklu bjartari en var óttast við upphaf heimsfaraldursins.

Verg landsframleiðsla
Milljarðar króna

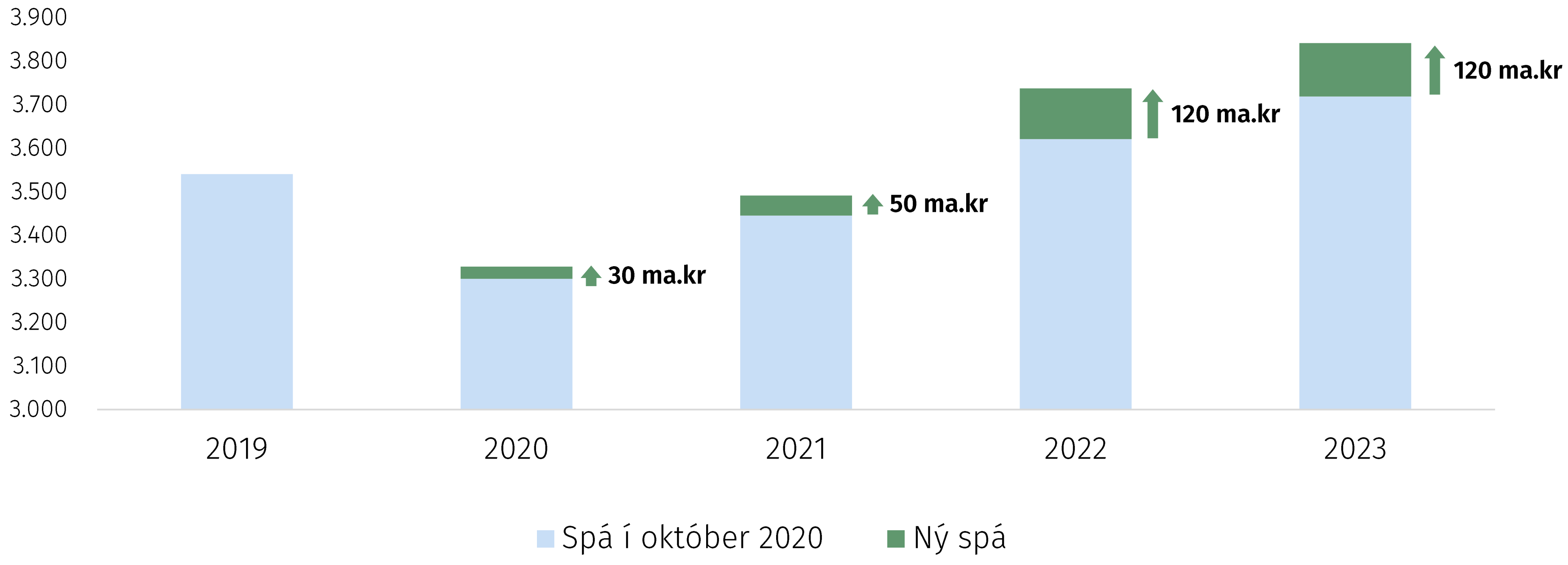

Heimild: Hagstofa Íslands, bráðabirgðatölur þjóðhagsreikninga (2020-2021) og þjóðhagsspá (2022-2023). Á verðlagi 2022. Leiðrétt fyrir endurskoðun þjóðhagsreikninga frá október 2020.

Atvinnuleysi í lágmarki

Vegna kraftmikillar fjölgunar starfa er atvinnuleysi nú lágt í sögulegu samhengi.

13.000
störf skapast á einu ári

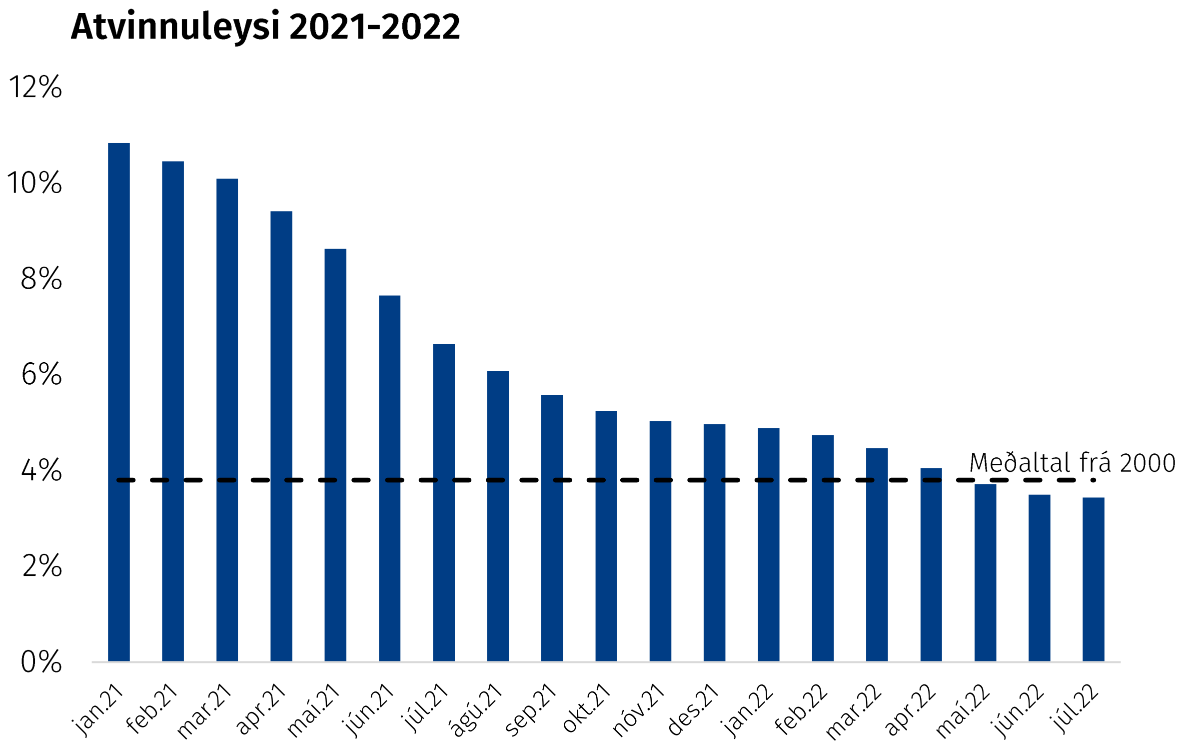

Heimild: Hagstofa Íslands, Vinnumálastofnun. Árstíðaleiðrétt atvinnuleysi.

Kaupmáttur aldrei meiri

Tekjur á mann hafa aukist um 60 þúsund krónur á mánuði umfram verðbólgu frá 2016.

Ráðstöfunartekjur
Tekjuaukning umfram verðbólgu frá 2016

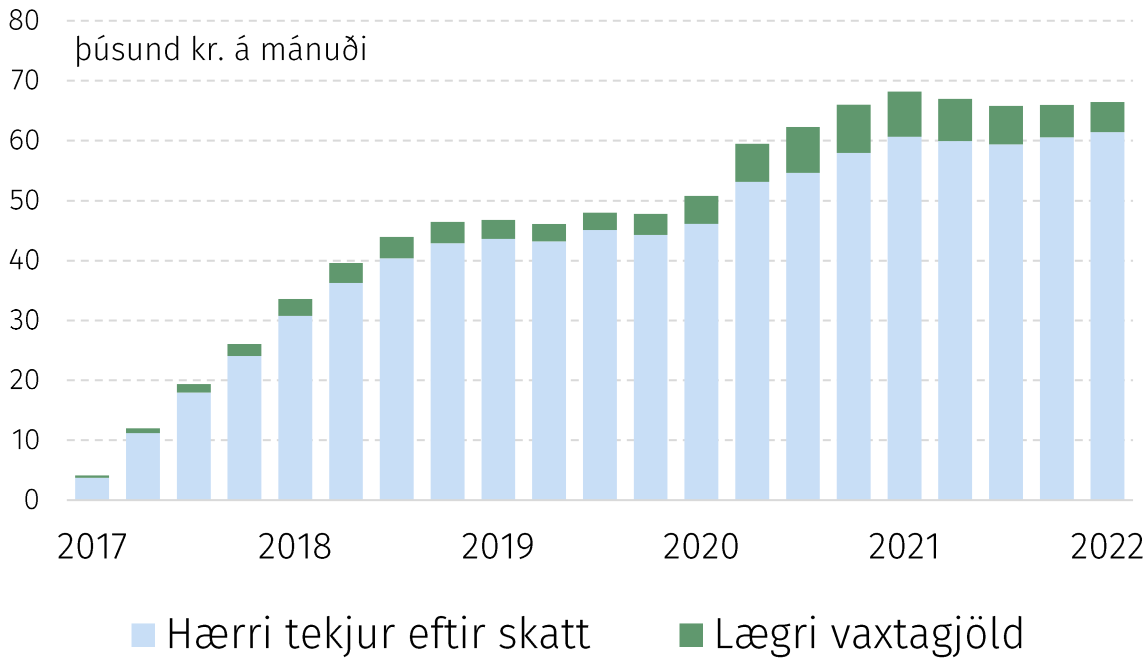

60
þúsund króna kaupmáttaraukning frá 2016

Heimild: Hagstofa Íslands. Ráðstöfunartekjur samkvæmt tekjuskiptingaruppgjöri þjóðhagsreikninga á hvern íbúa. Fjögurra ársfjórðunga hlaupandi meðaltal.

Eigið fé í húsnæði aukist mikið

Hækkun íbúðaverðs hefur styrkt eignastöðu heimilanna svo um munar.

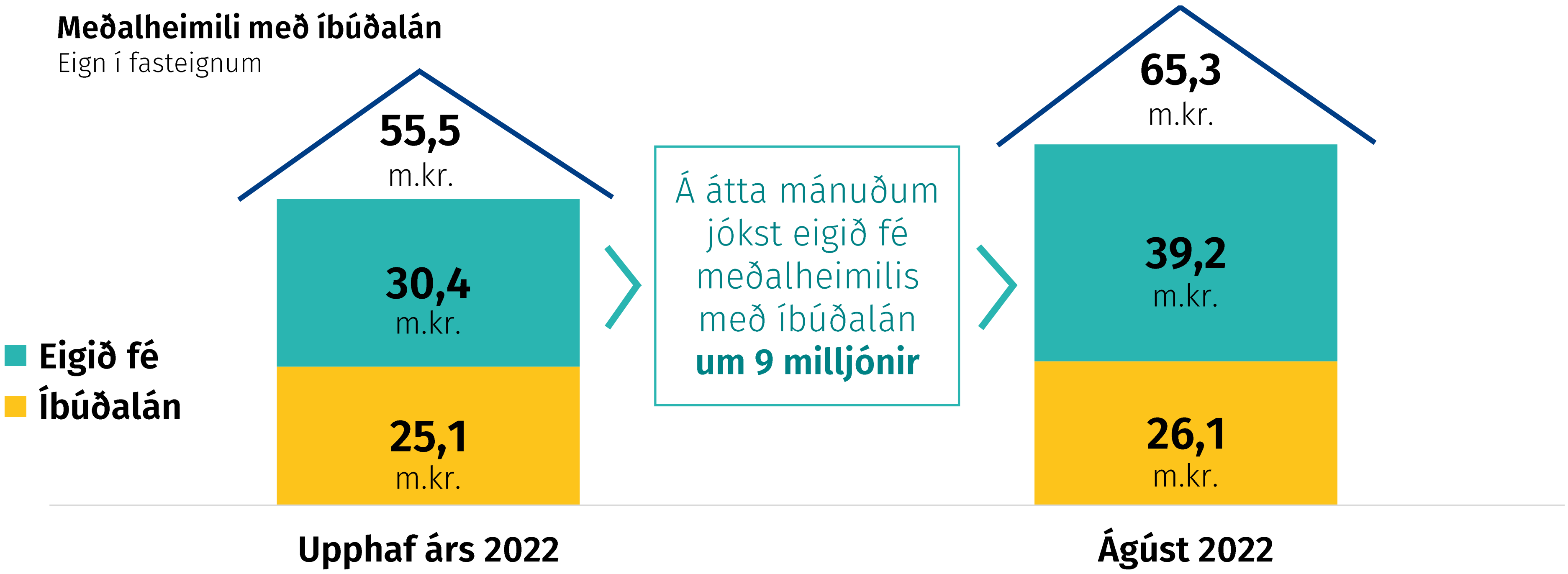

Heimild: Fjármála- og efnahagsráðuneytið, Seðlabanki Íslands. Ágúst 2022 er áætlun miðað við þróun íbúðaverðs og útistandandi íbúðalána.

Brugðist við áhrifum hækkandi húsnæðisverðs

Haldið áfram að auðvelda fyrstu kaup og auka aðgengi að húsnæði á viðráðanlegu verði.

Aukinn skattfrjáls húsnæðissparnaður fyrir fyrstu kaupendur

- Heimilt að ráðstafa tilgreindri séreign til fyrstu kaupa frá 1. janúar 2023.
- Heimildin gagnast þeim tekjulægstu mest.
- Þeim sem ekki hafa átt íbúð í fimm ár einnig gert kleift að nýta úrræði fyrir fyrstu kaupendur.

Fleiri aðgerðir á húsnæðismarkaði í farvatninu

- Starfshópur um endurskoðun húsnæðisstuðnings er nú að störfum.
- Tillagna um frekari aðgerðir að vænta á haustmánuðum.

Aðgerðir á húsnæðismarkaði skila árangri

Ábyrg hagstjórn og stuðningur við uppbyggingu íbúða stuðla nú að stöðugleika.

Fjöldi íbúða til sölu 2021-2022

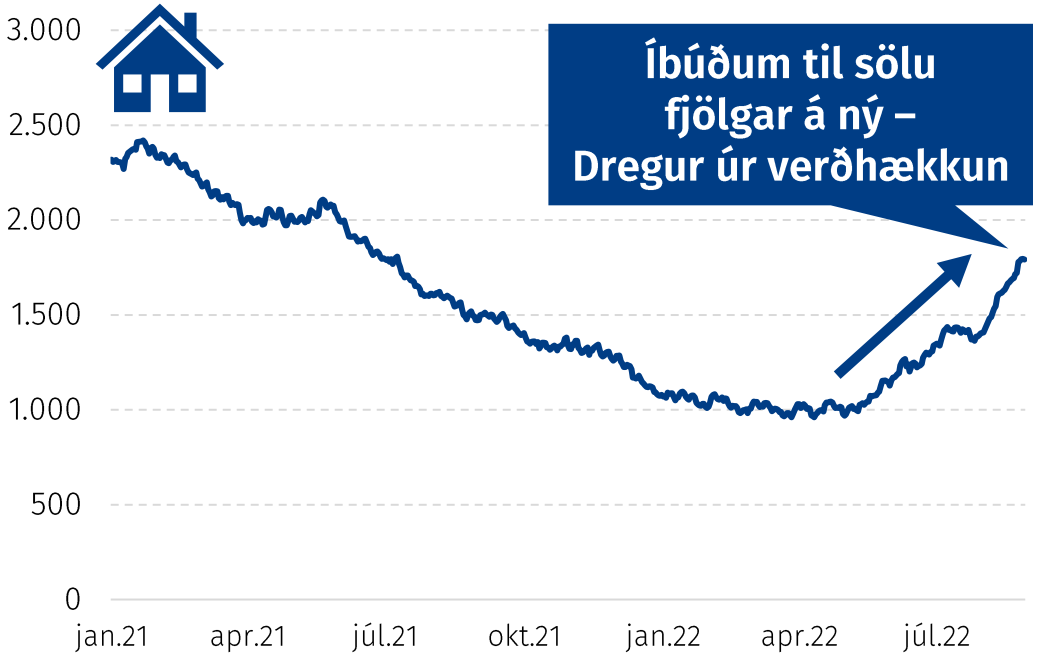

3.100
ódýrar leiguíbúðir með stofnframlögum ríkisins frá 2016

Heimild: Húsnæðis- og mannvirkjastofnun.

Staða heimila aldrei sterkari

Árið 2021 var fjárhagsstaða heimila sú sterkasta frá upphafi mælinga.

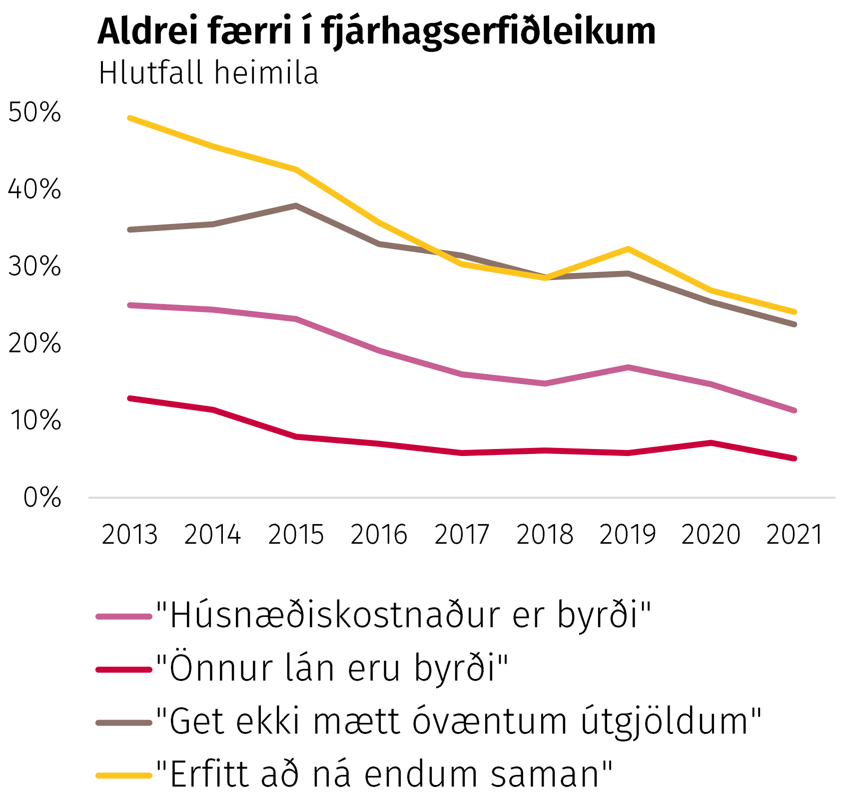

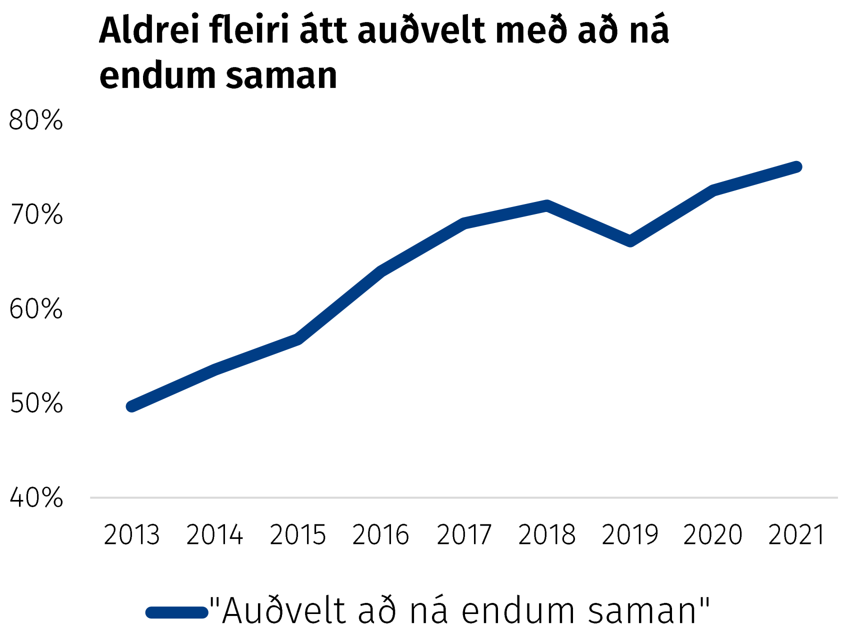

Heimild: Lifskjararannsókn Hagstofu Íslands.

Mikill hagvöxtur í alþjóðlegum samanburði

Ísland í mun sterkari stöðu en mörg nágrannalönd.

Hagvöxtur árið 2022

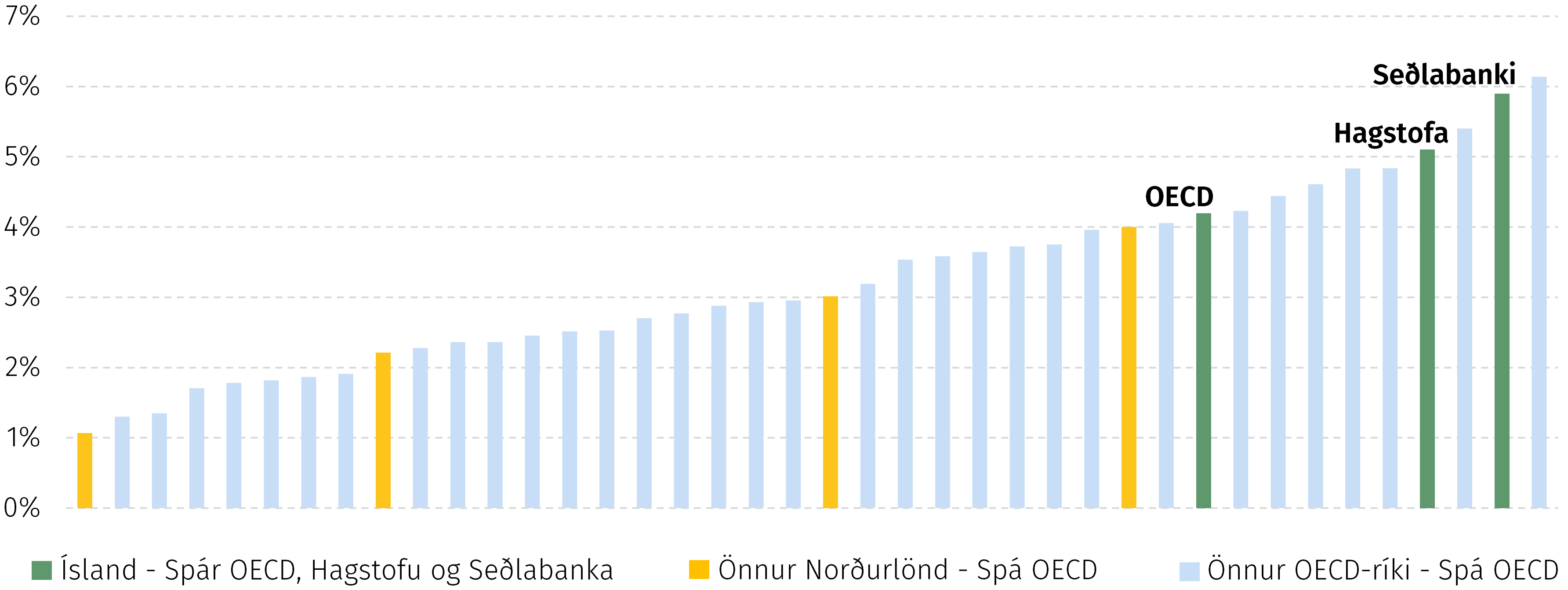

Heimild: Spá OECD (júní 2022), spá Seðlabanka Íslands (ágúst 2022), þjóðhagsspá Hagstofu Íslands.

Hagvöxtur nær jafnvægi eftir uppsveiflu

Gert er ráð fyrir 2,7% hagvexti árið 2023 í kjölfar um 10% vaxtar 2021-2022.

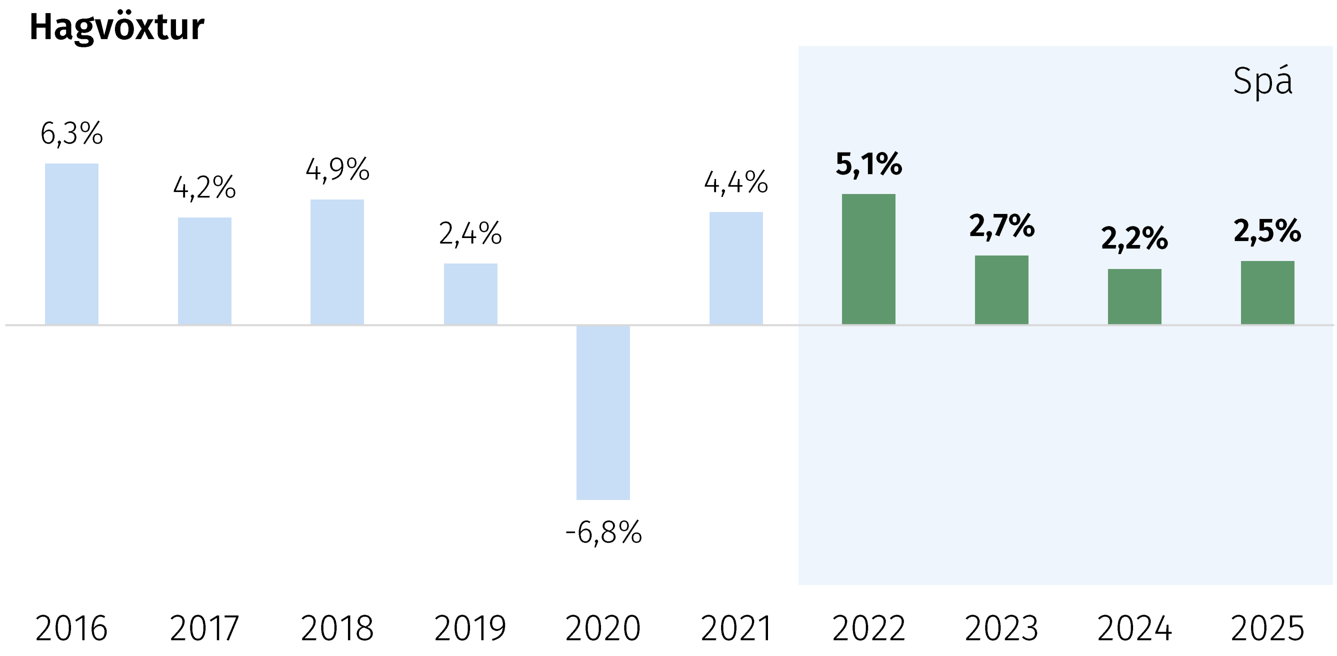

Mun betri hagvaxtar-horfur en í flestum samanburðarríkjum

Heimild: Hagstofa Íslands (rauntölur og þjóðhagsspá).

Verðbólga hækkað á heimsvísu

Há verðbólga er áhyggjuefni – en samkvæmt samræmdri vísitölu er verðbólga á Íslandi sú næstlægsta meðal Evrópuríkja.

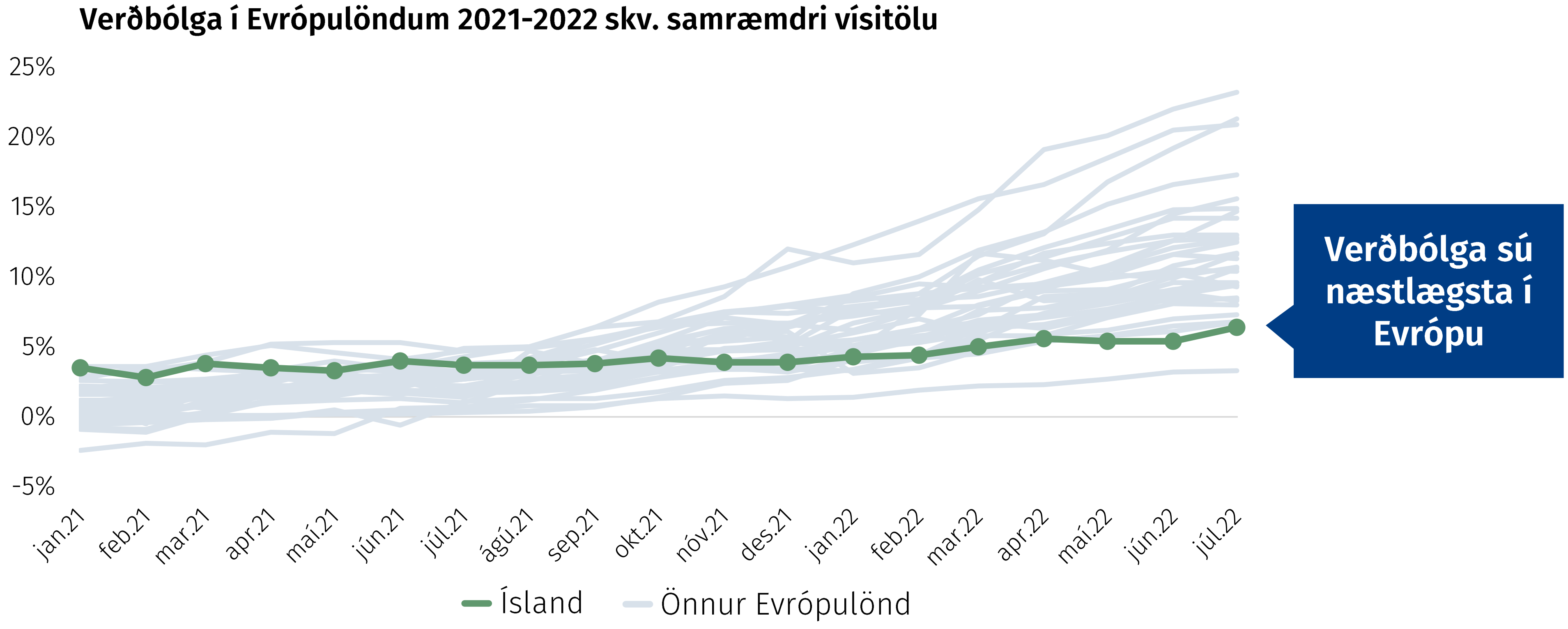

Heimild: Eurostat.

Verðbólga talin hafa náð hámarki

Talið að verðbólga muni lækka á næstu mánuðum og enn frekar árið 2023.

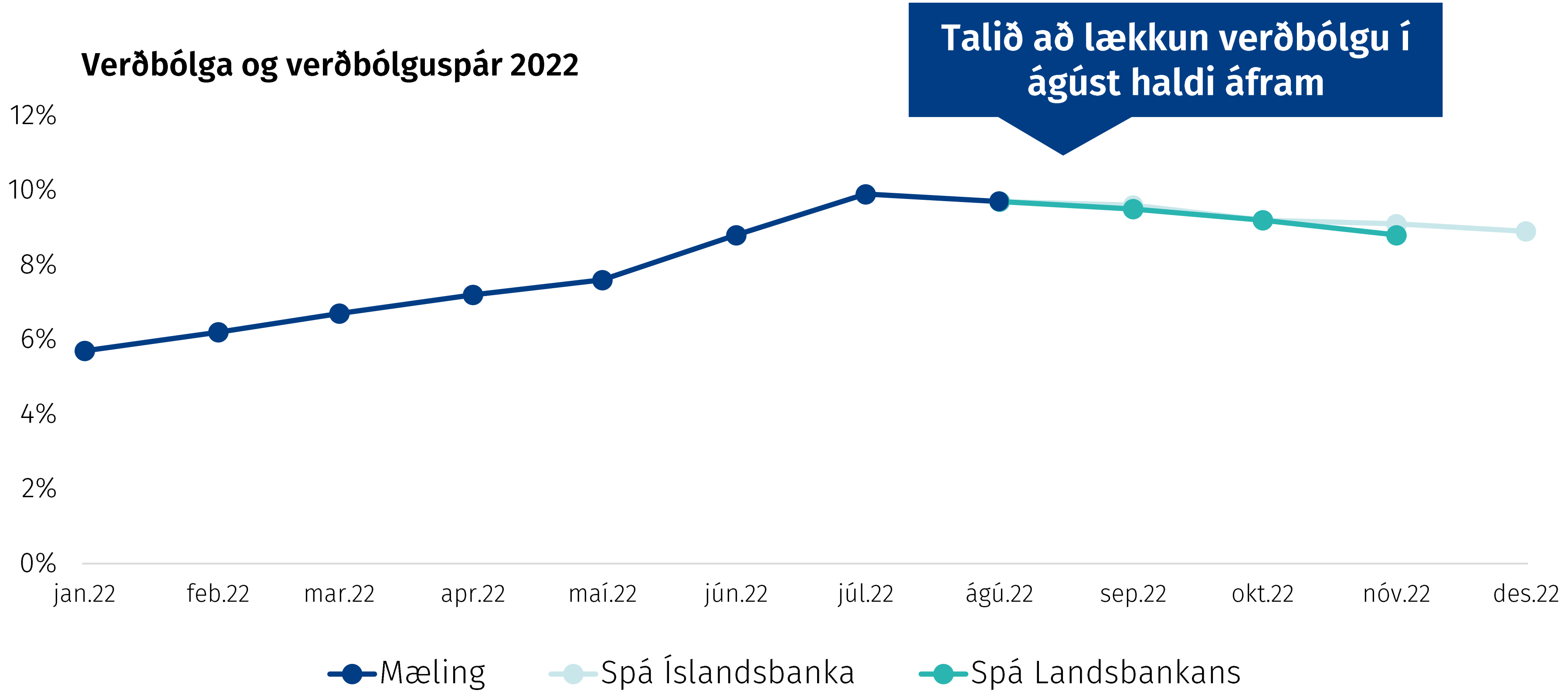

Heimild: Hagstofa Íslands, Íslandsbanki, Landsbankinn. Spár bankanna eftir birtingu verðbólgu í ágúst.

Tvíþættar aðgerðir gegn verðbólgu

Strax í vor var ráðist í aðgerðir til að verja viðkvæma hópa og vinna gegn verðbólgu. Í frumvarpi til fjárlaga er haldið áfram á þeirri braut.

Verja afkomu

Maí – Dregið úr áhrifum verðbólgu á viðkvæma hópa:

- Bætur almannatrygginga hækkaðar um 3% umfram reglubundna hækkun.
- Húsnæðisbætur hækkaðar um 10%.
- Sérstakur barnabótaauki.

Lækka verðbólgu

Júní – Ákveðið að minnka halla ríkissjóðs hraðar en áður hafði verið stefnt að:

- Minnkar þenslu og verðbólgu.
- Minni þörf fyrir hækkun vaxta.
- Umfang: 30 ma. kr.

Frumvarp til fjárlaga 2023

Áfram staðinn vörður um viðkvæma hópa og unnið gegn verðbólgu með því að bæta afkomu ríkissjóðs.

Afkoma tekjulágra varin

Hækkanir almannatrygginga og viðmiða tekjuskatts verja viðkvæma hópa.

- Stuðningur við barnafjölskyldur óvíða meiri en á Íslandi
- Frumvarp um frekari styrkingu barnabótakerfisins haustið 2022

Ráðstöfunartekjur örorkulífeyrisþega sem býr einn

9%

hækkun milli 2022 og 2023*

Hækkun greiðslna almannatrygginga og á viðmiðum tekjuskatts geta aukið ráðstöfunartekjur örorkulífeyrisþega um 9%.**

335

þús. kr. á ársgrundvelli*

Ráðstöfunartekjur örorkulífeyrisþega verða 335 þúsund krónum hærri árið 2023 en gert var ráð fyrir 2022.**

*Milli upphafs hvors árs. **Miðað við forsendur fjárlaga 2022, þ.e. að frátöldum áhrifum sérstakrar 3% hækkunar almannatrygginga í júní á ráðstöfunartekjur ársins 2022.
Forsendur: Örorkulífeyrisþegi sem er einn í heimili. Til einföldunar er ekki gert ráð fyrir neinum öðrum tekjum en greiðslum Tryggingastofnunar.

Tekjur ríkissjóðs aukast umfram áætlanir

Tekjur árið 2022 nú áætlaðar 80 milljörðum meiri en við gerð fjárlaga fyrir ári síðan.

Breyting á tekjuáætlun 2022
Milljarðar króna

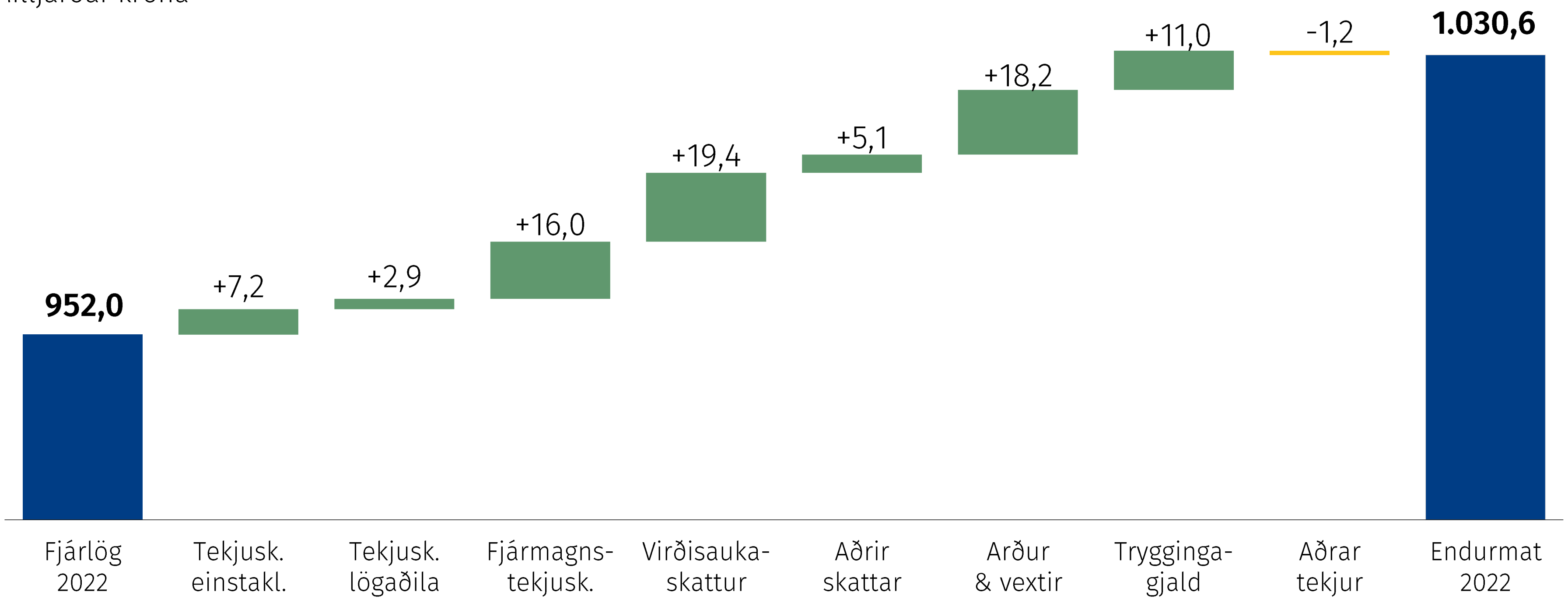

Afkoma ríkissjóðs batnar verulega

Halli ríkissjóðs áætlaður 89 ma. kr. 2023 – minnkar um 100 ma. kr. frá áætlun fjárlaga 2022.

Afkomubati ríkissjóðs á milli 2022 og 2023
Milljarðar króna

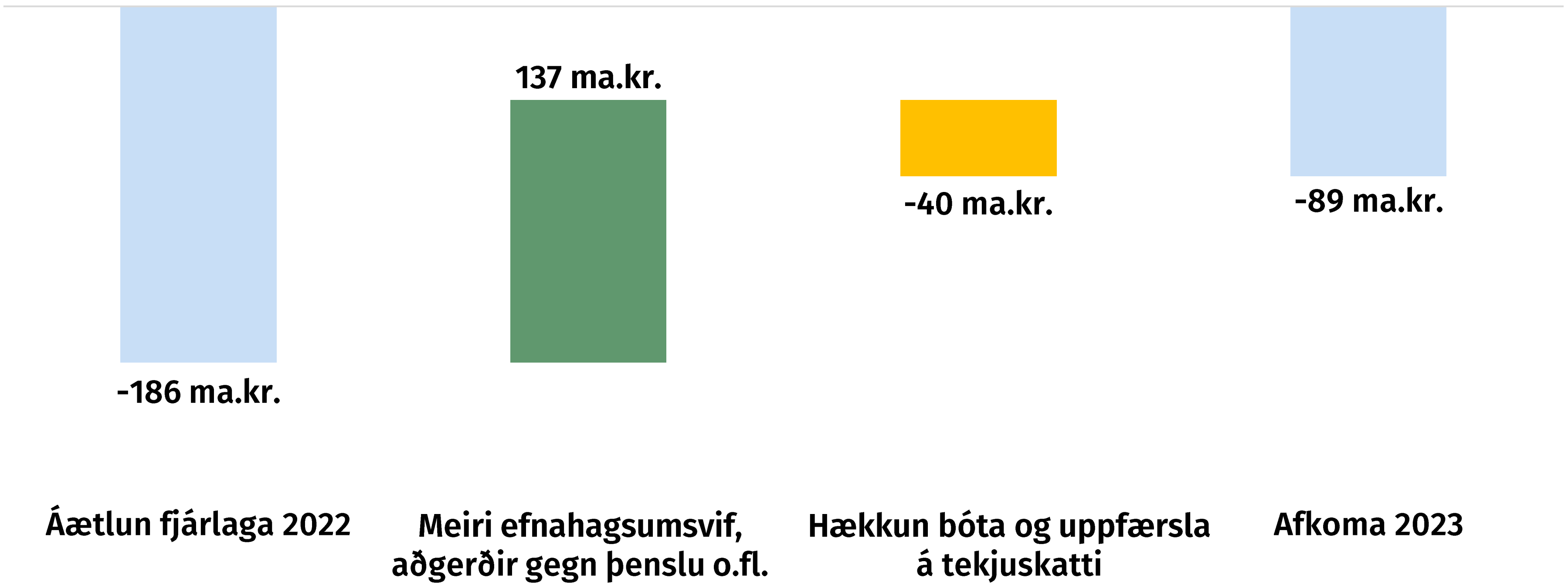

Skuldir mun minni en búist var við

Skuldahlutfall ríkissjóðs lækkar lítillega á næsta ári.

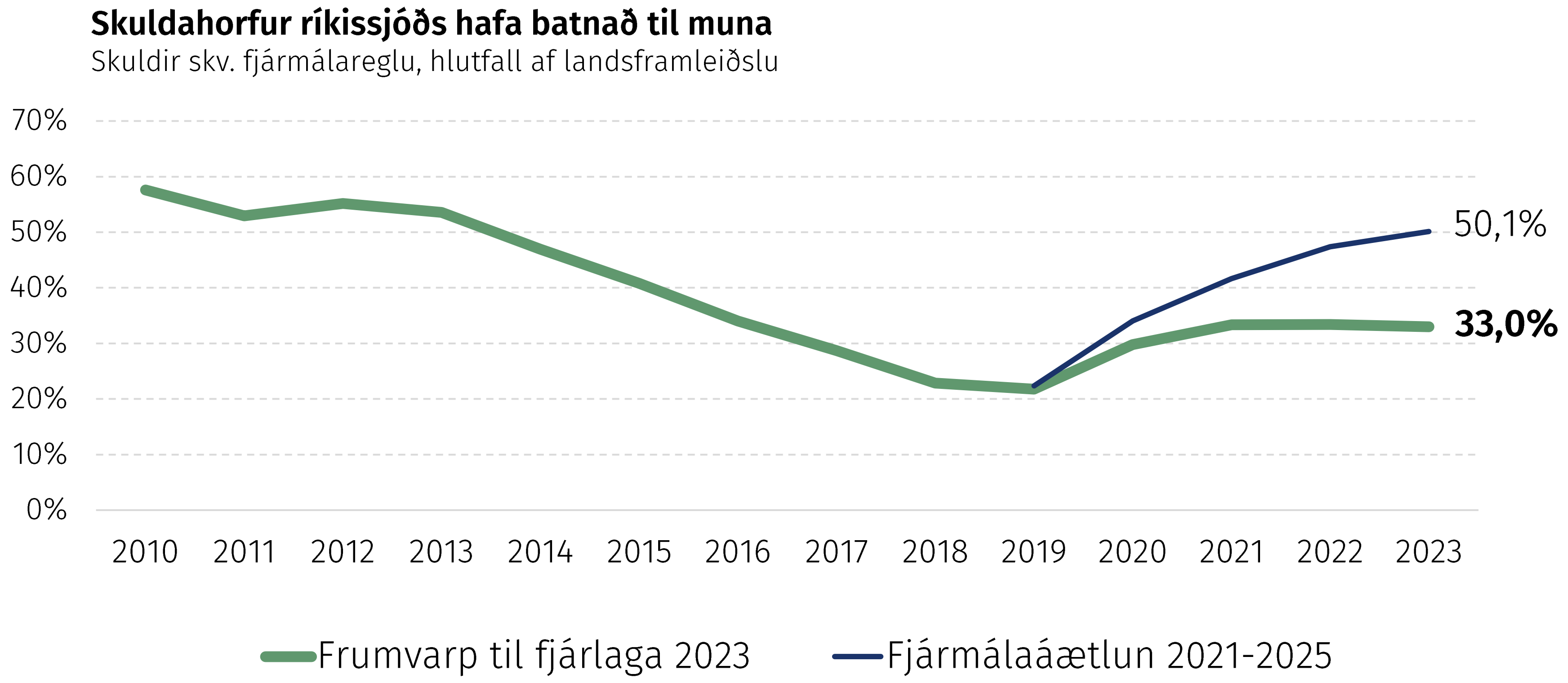

Söluandvirði Íslandsbanka hingað til stendur undir allri fjárfestingu í fjárlögum 2023

108 ma.kr.

100 ma.kr.

Nýr Landspítali – 13,4 ma.kr.

Hjúkrunarheimili – 5,7 ma.kr.

Samgöngumannvirki – 28,9 ma.kr.

Stafrænt Ísland – 1,5 ma.kr.

Í hvað fara skattarnir?

Útgjöld ríkissjóðs á íbúa 2023
Krónur

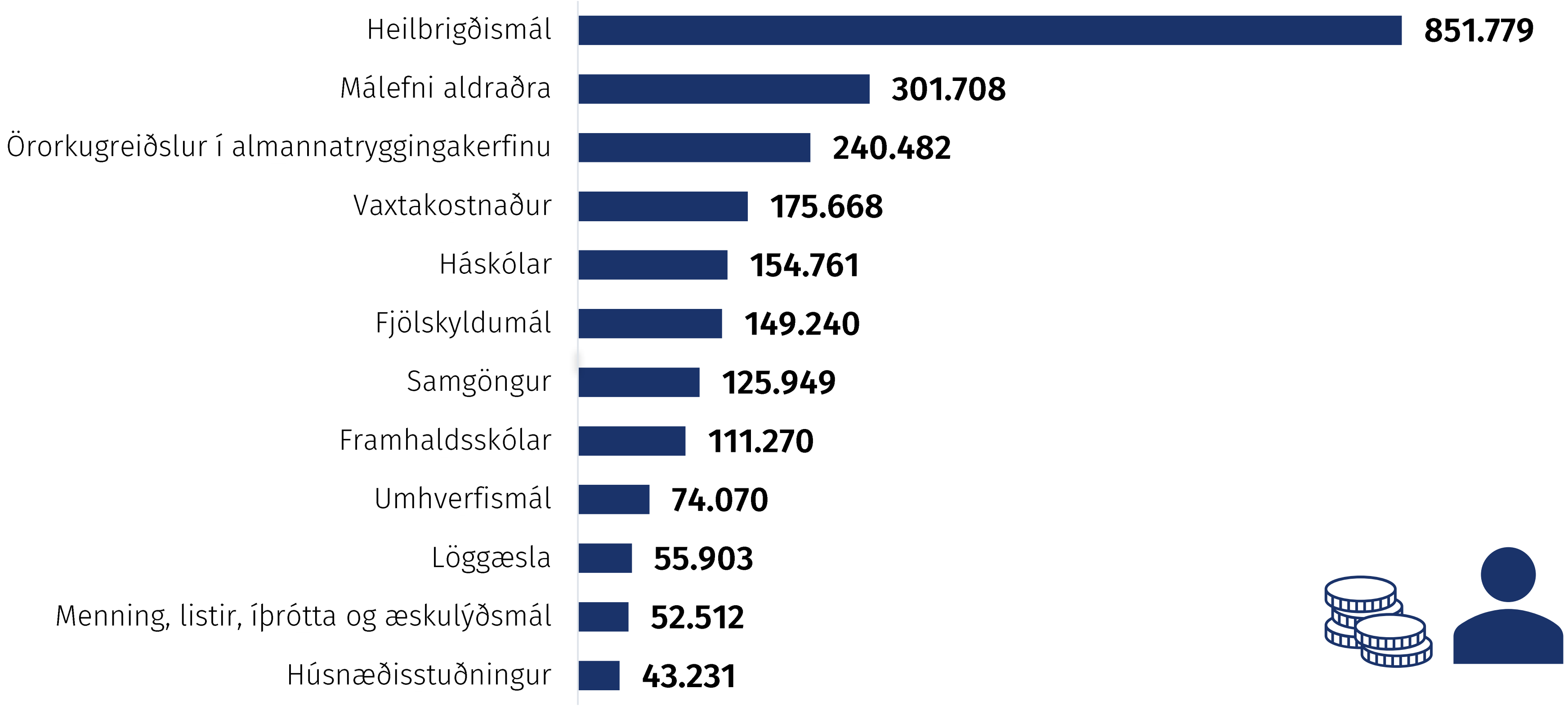

Nýr Landspítali rís nú hratt

Á árunum 2015 til 2022 voru settir 25 ma.kr. í nýja spítalann

13,4 ma.kr. á árinu 2023

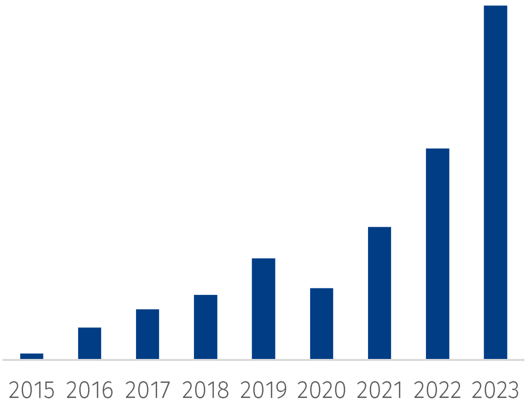

Öflugum stuðningi við nýsköpun viðhaldið

Útflutningsverðmæti tækni- og hugverkaiðnaðar jókst um 40% á fimm árum

Framlög til nýsköpunar, þróunar og þekkingargreina
Milljarðar kr.

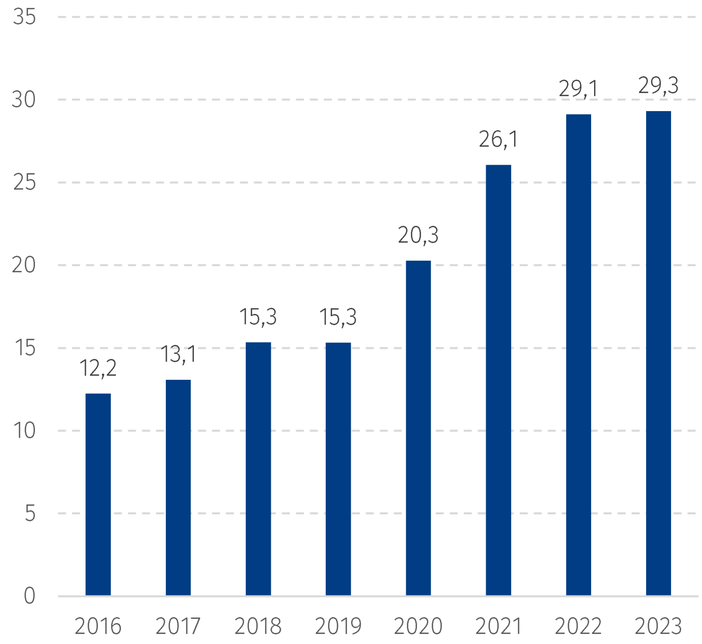

Útflutningsverðmæti tækni- og hugverkaiðnaðar
Milljarðar kr.

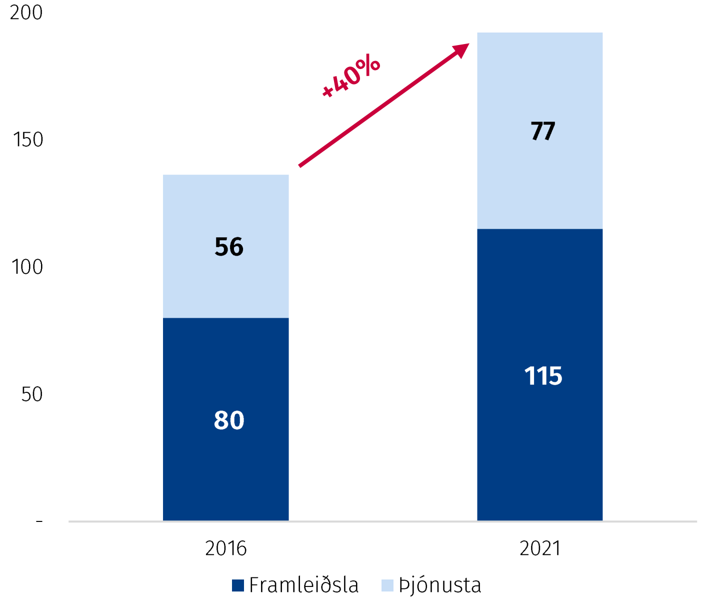

Heimild: Hagstofa Íslands.

Stafræn þjónusta einfaldar líf fólks

Ísland í 4. sæti meðal Evrópuþjóða í stafrænni þjónustu*

Höldum áfram kraftmikilli fjárfestingu í stafrænum lausnum til að bæta þjónustu, auka skilvirkni opinberra stofnana og minnka kolefnisfótspor

- **Stafræn umsókn um vegabréf** ásamt gildistíma og vegabréfsnúmeri í appi
- **Fjöldi nýrra skírteina** bætist við Ísland.is appið og mínar síður ásamt snjöllum tilkynningum
- **25 vefir stofnana** sameinaðir á Ísland.is með bættu aðgengi fyrir notendur og sparnaði í rekstri
- **Stafrænt umboðskerfi** fyrir þá hópa sem eiga erfiðara með að nýta sér tæknilegar lausnir sjálf

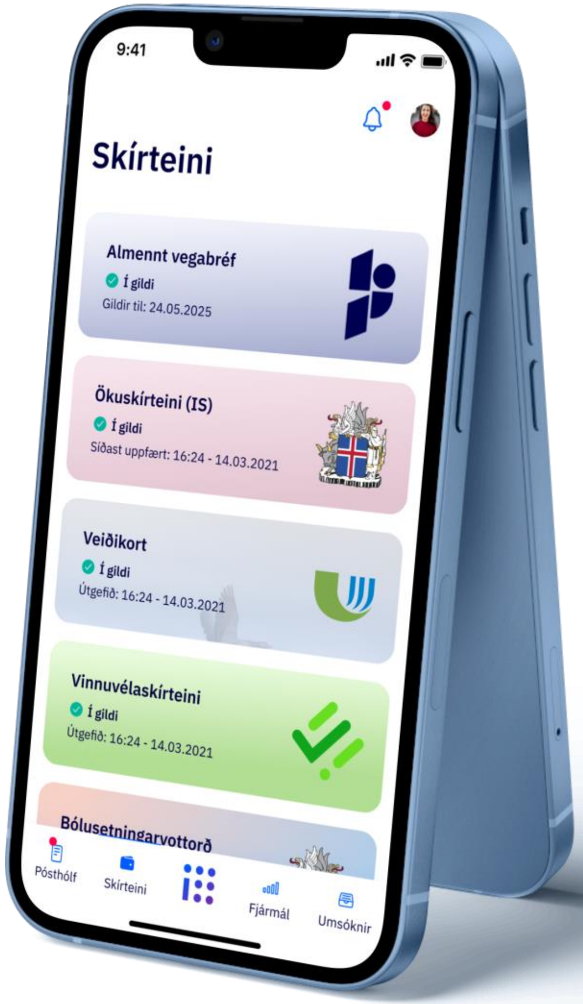

*Skv. E-Government Benchmark samanburðarrannsókn 27 Evrópulanda, ágúst 2022

Innviðir og grunnþjónusta áfram styrkt

Nokkur dæmi um aukin framlög til verkefna og þjónustu:

- 4,4 ma.kr í framlengingu á endurgreiðslum vegna rannsókna og þróunar
- 1.500 m.kr í tengivegi
- 1.200 m.kr. í rekstur nýrra hjúkrunarrýma
- 1.000 m.kr. til að vinna gegn langtímaáhrifum kórónuveirufaraldursins
- 800 m.kr. í lækkun á greiðsluþátttöku sjúklinga
- 2.000 m.kr. vegna fjölgunar umsækjenda um alþjóðlega vernd
- 1.000 m.kr. í hækkun húsnæðisbóta
- 500 m.kr. í geðheilbrigðismál
- 500 m.kr. Í varnar- og netöryggismál
- 430 m.kr. í vinnumarkaðsúrræði vegna starfsendurhæfingar og skertrar starfsgetu
- 350 m.kr. viðbótarframlag í Loftbrú
- Menntastefna (200 m.kr.) – Máltækni (200 m.kr.) – Tónlistarmiðstöð (150 m.kr.)

Meira jafnvægi í gjaldtöku ökutækja

Fyrsta skrefið tekið í að endurskoða gjaldtöku af ökutækjum og umferð í kjölfar mikillar lækkunar tekna á undanförnum árum.

Vörugjald á hvern nýskráðan fólksbíl
Þúsund krónur

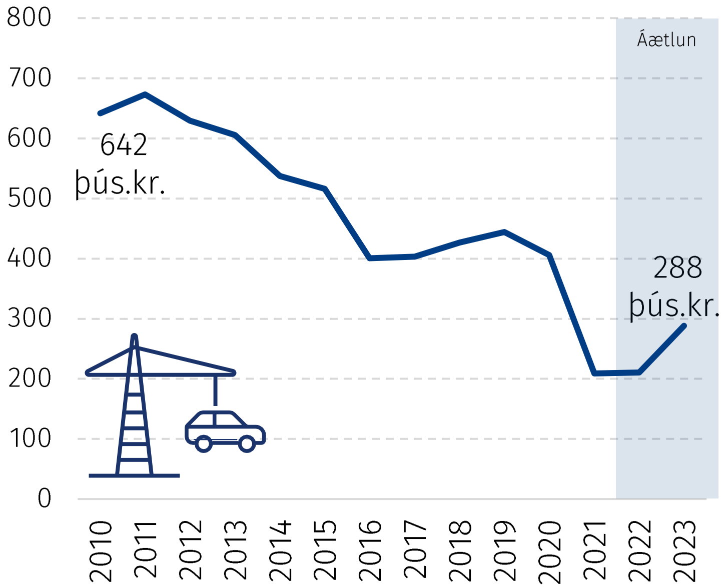

Bifreiðagjald á hvern bíl í umferð
Þúsund krónur

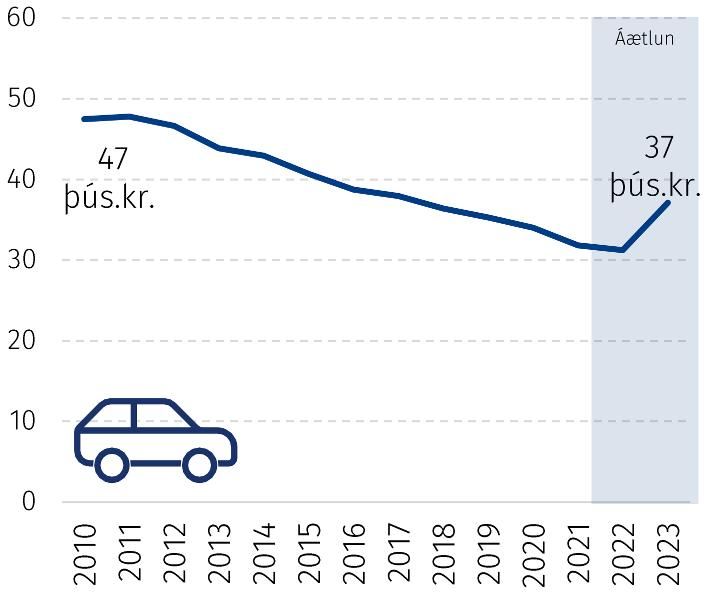

Allar bifreiðar leggi af mörkum til vegakerfisins

Á verðlagi ársins 2023.
Heimild: Fjármála- og efnahagsráðuneyti, Samgöngustofa og Skatturinn

Rafmagnsbílar áfram skattlagðir mun minna en hefðbundnir bílar

3 af hverjum 4 nýjum heimilisbílum voru rafmagns- eða tengiltvinnbílar á fyrstu átta mánuðum ársins

Dæmi um árleg bifreiða- og eldsneytisgjöld fólksbíla
Áætluð dæmi fyrir Tesla (Model 3) og Mazda (CX-5)

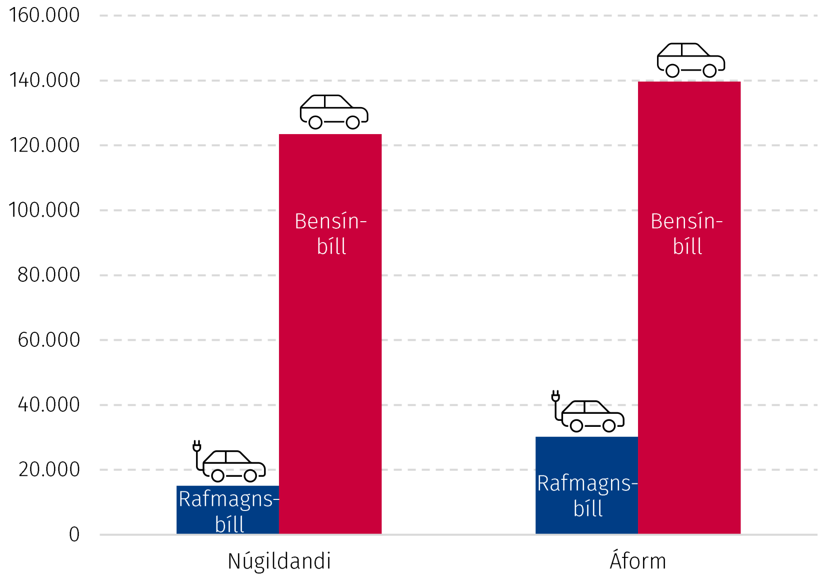

Dæmi um vörugjald og VSK við kaup nýrra fólksbíla
Áætluð dæmi fyrir Tesla (Model 3) og Mazda (CX-5)

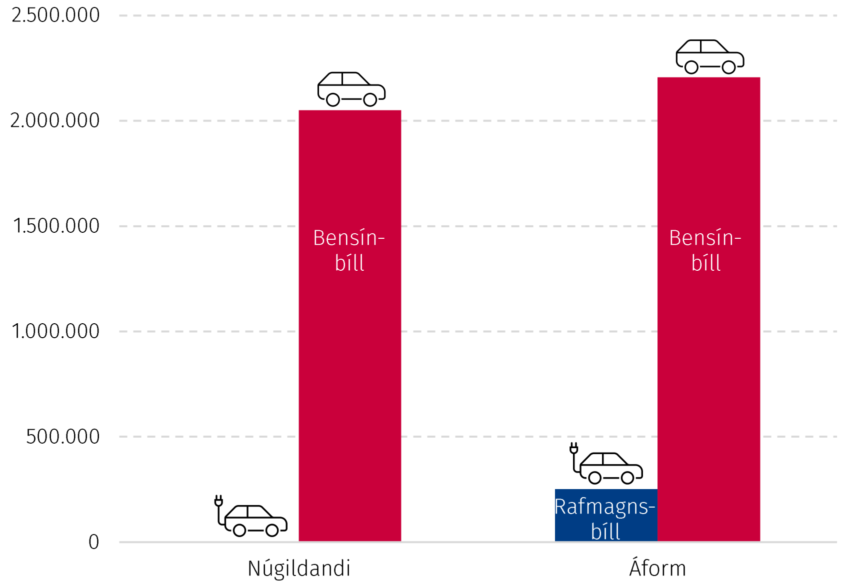

Tækifæri í einfaldara ríkiskerfi

Hópur að störfum við einföldun á stofnanakerfi ríkisins

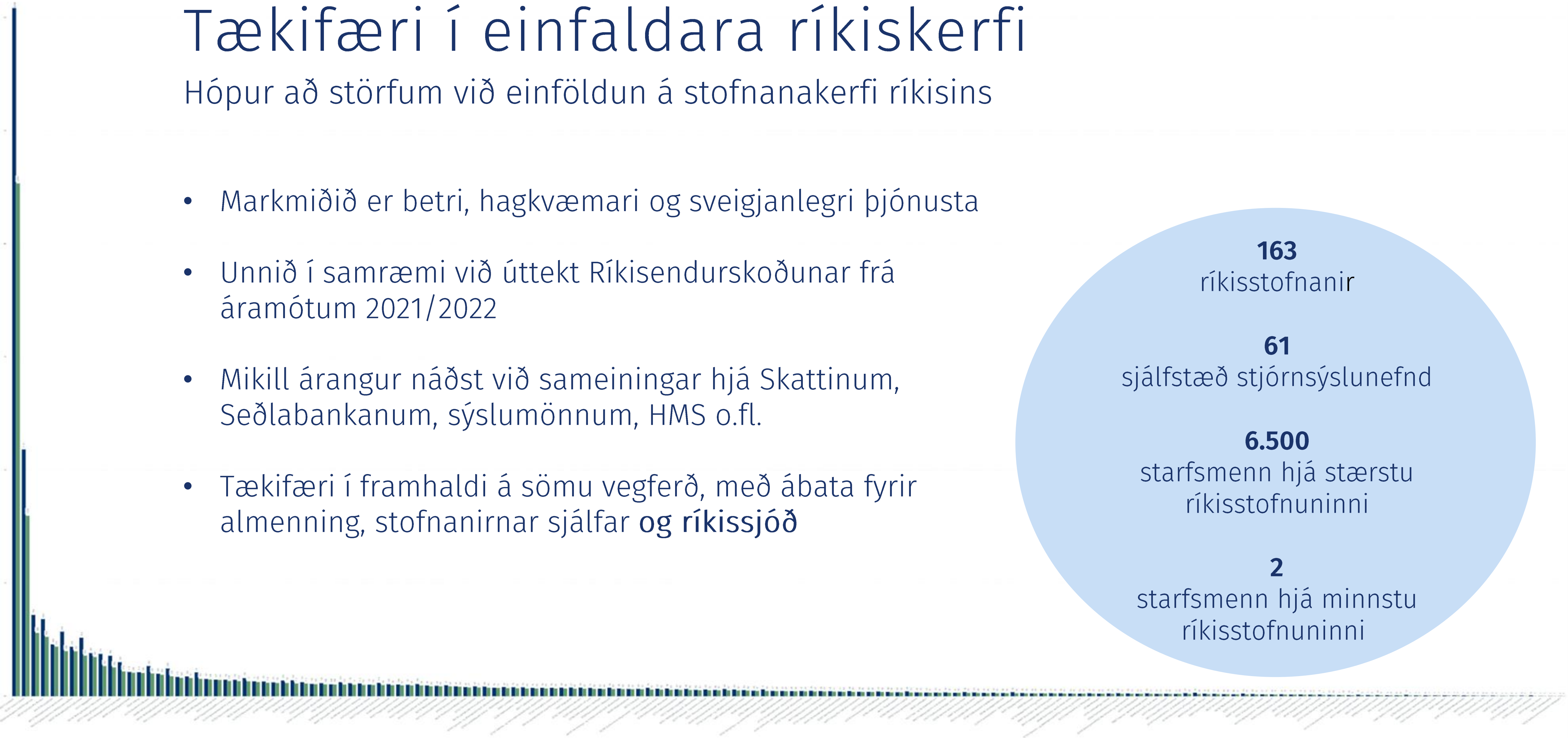

- Markmiðið er betri, hagkvæmari og sveigjanlegri þjónusta
- Unnið í samræmi við úttekt Ríkisendurskoðunar frá áramótum 2021/2022
- Mikill árangur náðst við sameiningar hjá Skattinum, Seðlabankanum, sýslumönnum, HMS o.fl.
- Tækifæri í framhaldi á sömu vegferð, með ábata fyrir almenning, stofnanirnar sjálfar og ríkissjóð

163
ríkisstofnanir

61
sjálfstæð stjórnsýslunefnd

6.500
starfsmenn hjá stærstu ríkisstofnuninni

2
starfsmenn hjá minnstu ríkisstofnuninni

Stjórnarráð Íslands
Fjármála- og efnahagsráðuneytið